

ประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วน
ตำบลเขาลาน อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

The Effectiveness of the Elderly Cash Allowance Policy Implementation in
Khoalan Subdistrict Administrative Organization, Tabsakae District,
PrachuapKhiri Khan Province

อรวรรณ พุกลิ้ม

Orawan Pooklim

องค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

Prachuap Khiri Khan Provincial Administrative Organization Department of Local Administrative Promotion

E-mail: Orawanpooklim1982@gmail.com

Retrieved 25-04-2021; Revised 29-05-2021; Accepted 15-06-2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อพรรณนาการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาลาน อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) เพื่อระบุประสิทธิผลการดำเนินงาน ตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาลาน อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และ (3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาลาน อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้สูงอายุที่รับเงินเบี้ยยังชีพผ่านองค์การบริหารส่วนตำบลเขาลานเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แก่นสาระ ผลการวิจัย (1) การดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพประกอบด้วย (ก) ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของนโยบายคือเพิ่มรายได้ ส่งเสริมการดำรงชีพ และส่งเสริมคุณภาพชีวิต (ข) การดำเนินงานถูกถ่ายโอนภารกิจจากจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ (ค) การดำเนินงานเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2) ประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบายอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และ (3) แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบายประกอบด้วย (ก) จัดอบรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดทักษะในการทำอาชีพเสริม (ข) ขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันผ่านโรงเรียนผู้สูงอายุ และ (ค) เสริมสร้างโอกาสในอาชีพเสริม โดยการสร้างความแข็งแกร่งระบบเศรษฐกิจชุมชน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การดำเนินงาน; นโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of this research (1) were to describe the implementation of the Older Person Survivor Allowance Policy of Khao Lan Subdistrict Administrative Organization, Thap Sakae District, Prachuap Khiri Khan Province. (2) to identify the effectiveness of the operation According to the policy of the elderly living allowance of Khao Lan Subdistrict Administrative Organization, Thap Sakae District, Prachuap Khiri Khan Province. and (3) to propose guidelines for improving the effectiveness of the implementation of the Older Person's Allowance Policy of Khao Lan Subdistrict Administrative Organization, Thap Sakae District, Prachuap Khiri Khan Province. This research was a qualitative research. The information providers consisted of 10 people, including the elderly who received the subsistence allowance through the Khao Lan Subdistrict Administrative Organization. using in-depth interviews and participant and participant observations. The research tool used a semi-structured interview. Analyze the data by analyzing the essence. Research results (1) Implementation of the pension policy consists of (a) Operate in accordance with the objectives of the policy, which are to increase income, promote livelihood; and promote quality of life. (b) The operations are transferred from the Ministry of Social Development and Human Security to the local government organizations. and (c) the operation is in accordance with the rules of the Ministry of Interior. On the payment of pension for the elderly of the local government organization (2) the effectiveness of the implementation of the policy is at an acceptable level; and (3) guidelines for improving operational effectiveness. According to the policy consists of (a) providing training to promote skills in supplementary occupation; (b) driving collaborative learning through schools for the elderly; and (c) enhancing career opportunities by strengthening the community economic system.

Keywords: Effectiveness; Implementation; Pension policy for the elderly

บทนำ

โครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2536 ในระยะแรกอยู่ในความรับผิดชอบของกรมประชาสงเคราะห์จัดสรรให้ผู้สูงอายุทุกจังหวัด หมู่บ้านละ 3-5 คน คนละ 200 บาทต่อเดือน ต่อมาบริการเบี้ยยังชีพได้ขยายกลุ่มเป้าหมายและงบประมาณเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ โดยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ รัฐบาลได้มีการจัดสรรเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มเติมอีก 100 บาท เป็น 300 บาท ต่อคนต่อเดือน ระยะแรกของการดำเนินการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งได้มอบหมายให้สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดเป็นผู้ดำเนินการผ่านศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เมื่อกรมประชาสงเคราะห์ได้เข้าไปรวมอยู่ในสังกัดของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในปี พ.ศ. 2536 ส่งผล

ให้บริการบริการดังกล่าวถูกโอนงานไปให้แรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดเป็นผู้ดูแลร่วมกับกรมประชาสงเคราะห์

แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาการของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดภารกิจการถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชนหรือสังคม ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น การสงเคราะห์ผู้สูงอายุเป็นภารกิจหน้าที่หนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะเพื่อประชาชน ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (10) กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา ซึ่งเป็นการกล่าวถึงการสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยรวมไว้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสอื่นๆ และตามพระราชบัญญัติสภาพาบบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 (6) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ดังกล่าวเช่นเดียวกับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2535 ต่อมากรมประชาสงเคราะห์ได้มีการถ่ายโอนภารกิจด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดอัตราเบี้ยยังชีพแบบขั้นบันไดสำหรับผู้สูงอายุผู้สูงอายุที่มีอายุ 60–69 ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพ 600 บาทต่อเดือน ผู้สูงอายุที่มีอายุ 70–79 ปี จะได้ 700 บาทต่อเดือน ผู้สูงอายุที่มีอายุ 80–89 ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพ 800 บาทต่อเดือน และผู้สูงอายุที่มีอายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับเบี้ยยังชีพ 1,000 บาทต่อเดือน ซึ่งผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ คือ 1) มีสัญชาติไทย 2) อายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป 3) เป็นผู้มิใช่อยู่ในเขตพื้นที่ที่ยื่นคำขอ 4) ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดให้เป็นประจำ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพแบบขั้นบันได ตั้งแต่ปีงบประมาณรายจ่ายประจำงบประมาณ พ.ศ. 2555 เป็นต้นไป

โครงการ National e-Payment ของภาครัฐ เป็นการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมและพัฒนาระบบการรับจ่ายเงินภาครัฐทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยส่งเสริมการรับจ่ายเงินของหน่วยงานภาครัฐผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมให้มีฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับสวัสดิการของภาครัฐ ควบคู่กับการจ่ายเงินให้แก่ประชาชนโดยตรงผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะช่วยให้สามารถจ่ายเงินช่วยเหลือและสวัสดิการให้แก่ประชาชน ได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย ลดความผิดพลาด ความซ้ำซ้อน และโอกาสการทุจริตจากการจ่ายด้วยเงินสด หรือเช็ค โดยได้ใช้เขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร และชลบุรีเป็นต้นแบบให้การใช้ระบบ e-Payment ตั้งแต่เดือน กันยายน พ.ศ. 2560 ระเบียบการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุถูกถ่ายโอนไปยังกรมบัญชีกลาง โดยตรงมีการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมให้มีความเชื่อมโยงกันทั่วทั้งประเทศ ตามโครงการ

e-Payment ภาครัฐภายใต้แผนยุทธศาสตร์ National e-Payment Master Plan โดยทำหน้าที่จ่ายเงินตรงเข้าบัญชีผู้มีสิทธิรับเงินสวัสดิการสังคม ทั้งนี้ กรมบัญชีกลางได้ออกหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามโครงการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคม เพื่อให้สามารถเบิกจ่ายเงินอุดหนุนแทนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยกรมบัญชีกลางได้ร่วมมือกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลร่วมกันและได้รับการสนับสนุนจากกรมการปกครองในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลบุคคล (พิรุวรรณ กิติคุณ, 2561)

องค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน อำเภอบ้านสระแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ได้ดำเนินงานตามโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 ตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนมาจากกรมประชาสงเคราะห์ (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) ซึ่งในปัจจุบันมีผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน 1,344 ราย แม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน จะมีความพร้อมในการดำเนินงานจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ แต่ในข้อเท็จจริงยังคงมีปัญหาในการดำเนินการด้วยปัจจัยหลายประการ เช่น (1) สภาพพื้นที่ (2) สภาพเศรษฐกิจ (3) สภาพสังคม (4) ประเพณี วัฒนธรรม (5) รายได้ของท้องถิ่น (6) การอุดหนุนเงินจากรัฐบาล (7) ความรู้ความสามารถของบุคลากร (8) จำนวนบุคลากร (9) ความตระหนักและการให้ความสำคัญในการดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพ (10) ผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพแต่ย้ายภูมิลำเนาไปอยู่ท้องถิ่นอื่นทำให้การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอาจเกิดความซ้ำซ้อน (11) การประชาสัมพันธ์การรับข้อมูลข่าวสาร และ (12) การเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ชื่อ ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด หมายเลขบัญชีเงินฝากธนาคารที่รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุโดยไม่แจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้านทราบ ทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เนื่องจากข้อมูลไม่ตรงกับฐานข้อมูลเดิมในระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการฐานข้อมูลเบี้ยยังชีพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (งานสวัสดิการสังคมฯ สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน, 2563)

ดังนั้น ในฐานะผู้วิจัยเป็นบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน และปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินงานตามโครงการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน อำเภอบ้านสระแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อนำผลที่ได้รับไปหาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน อำเภอบ้านสระแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพรรณนาการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน
2. เพื่อระบุประสิทธิภาพการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดประสิทธิผล

ประสิทธิผลมีความสำคัญอย่างยิ่งในศาสตร์ทางการบริหารและองค์การนับว่าเป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่าการบริหารองค์การประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด องค์การจะอยู่รอดและมีความมั่นคงจะขึ้นอยู่กับประสิทธิผลองค์การจะล่มสลายไปในที่สุด ดังนั้นจึงมีความสำคัญต่อองค์การ ดังนี้ (ธงชัย สันติวงษ์, 2537)

1. ช่วยตรวจสอบวัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์การ การจัดตั้งองค์การย่อมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน เพื่อดำเนินงานให้เป็นไปตามความต้องการหรือไม่
2. ประเมินผลการดำเนินงานกับแผนงานที่กำหนด การดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมย่อมต้องมีการวางแผน กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ การจัดสรรทรัพยากร การใช้อำนาจหน้าที่การบริหาร การปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน
3. ประเมินผลสำเร็จกับวัตถุประสงค์ เปรียบเทียบผลงานที่ดำเนินการได้ตามแผนงานกับวัตถุประสงค์ขององค์การที่คาดหวัง ถ้าผลงานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และความคาดหวังขององค์การ แสดงว่าองค์การมีประสิทธิผล โดยประสิทธิผลอาจพิจารณาเป็น 2 ระดับ คือ

3.1 ประสิทธิผลของบุคคล

3.2 ประสิทธิผลขององค์การ

หลักประสิทธิผลนั้นโดยปกติแล้ว เมื่อกล่าวคู่กันไปกับหลักประสิทธิภาพโดยที่หลักประสิทธิผลนั้นจะมุ่งสู่การปฏิบัติงานที่บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ เมื่อกล่าวถึงการปฏิบัติราชการ ก็จะต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและอยู่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางองค์การ มีกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบที่มีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงมุ่งเน้นการปฏิบัติงานเป็นเลิศ มีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งหลาย

1. ความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย
2. ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจ
3. กระบวนการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐาน
4. ติดตามประเมินผลและพัฒนาต่อเนื่อง

ที่มาของโครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

โครงการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 โดยความรับผิดชอบของกรมประชาสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุในทุกจังหวัด หมู่บ้านละ 3-5 คน ในอัตราคนละ 200 บาทต่อ

เดือนต่อมาได้ขยายกลุ่มและงบประมาณเพิ่มขึ้น เมื่อกรมประชาสงเคราะห์ได้เข้ามาสังกัดของกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคมในปี พ.ศ. 2536 ส่งผลให้การบริการดังกล่าวถูกโอนไปให้แรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดเป็นผู้ดูแลกับกรมประชาสงเคราะห์ถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน ต่อมาเมื่อรัฐบาลมีการกระจายอำนาจ สู่ภาคท้องถิ่นส่งผลให้ในปี พ.ศ. 2554 กรมประชาสงเคราะห์ได้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจของการบริการ เบี่ยงชีพผู้สูงอายุมาให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทน โดยให้ถือแนวปฏิบัติ ตามระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพผู้สูงอายุ ปี พ.ศ. 2543 ปัจจุบันการดำเนินการงบประมาณเบี่ยงชีพผู้สูงอายุได้ถูกถ่ายโอนไปอยู่ที่กรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น โดยใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี่ยงชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 เป็นแนวทางในการยึดถือนำมาปฏิบัติและใช้ในการดำเนินงานการบริการจ่ายเบี่ยงชีพผู้สูงอายุในนามของโครงการสร้างหลักประกันรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ และนับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา รัฐบาลได้จัดสวัสดิการเบี่ยงชีพให้กับผู้สูงอายุในอัตราแบบขั้นบันได โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

อายุ 60–69 ปี ได้รับเดือนละ 600 บาท

อายุ 70–79 ปี ได้รับเดือนละ 700 บาท

อายุ 80–89 ปี ได้รับเดือนละ 800 บาท

อายุ 90 ปีขึ้นไป ได้รับเดือนละ 1,000 บาท

ซึ่งอัตราดังกล่าวสามารถสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับผู้สูงอายุได้ในเบื้องต้น

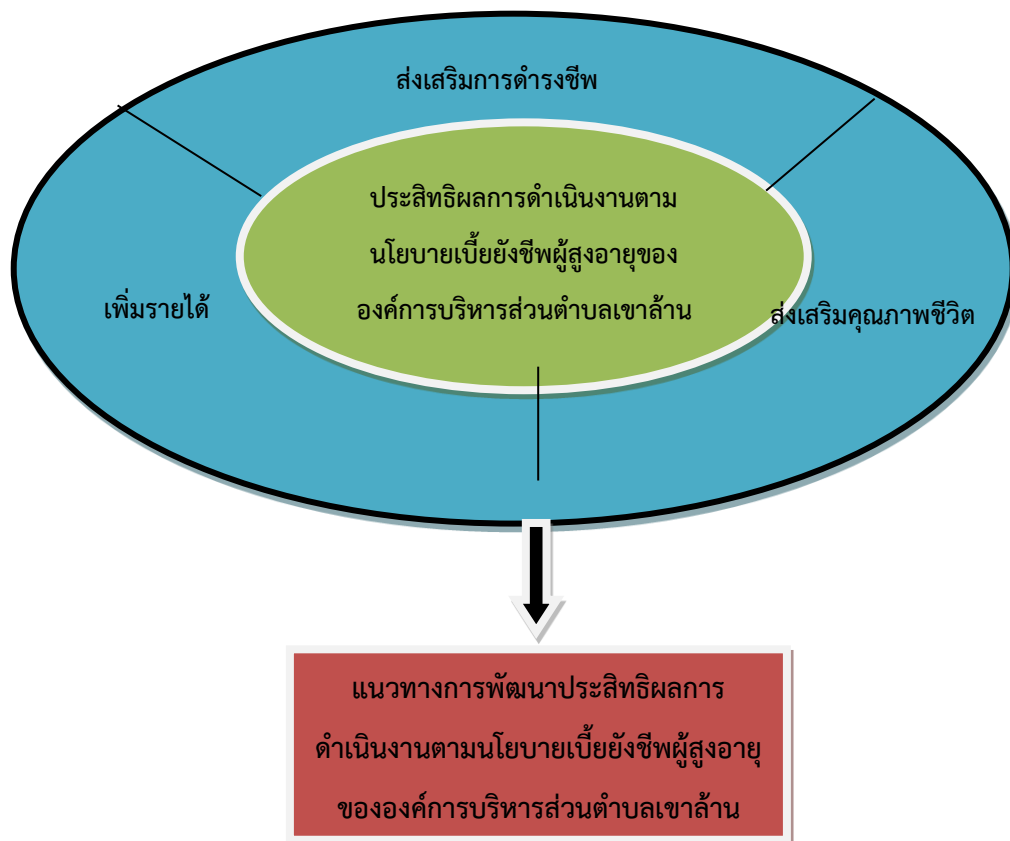
ต่อมาเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2558 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment Master Plan) ซึ่งมีโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมอยู่ในแผนงานโครงการ e-Payment ภาครัฐ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการบูรณาการฐานข้อมูลเกี่ยวกับภาครัฐและพัฒนาระบบย่อยเพื่อรองรับระบบบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคม เพื่อให้ภาครัฐสามารถจ่ายเงินช่วยเหลือและเงินสวัสดิการให้แก่ประชาชนได้โดยตรง ลดความซ้ำซ้อน และลดการทุจริต ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2559 เห็นชอบให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐดำเนินการตามแนวทางการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ รวมทั้งปรับปรุงระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้รองรับการดำเนินการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลในการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ โดยในการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว คณะกรรมการขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์ National e-Payment ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) เป็นประธาน ได้เห็นชอบหลักการตามแนวทางในการจ่ายเงินสวัสดิการสังคมต่างๆ ให้กรมบัญชีกลางทำหน้าที่ในการจ่ายเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินโดยตรงแทนส่วนราชการหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสวัสดิการสังคมแต่ละประเภท ซึ่งในระยะแรกได้มีการกำหนดจังหวัดนำร่อง เพื่อให้กรมบัญชีกลางดำเนินการจ่ายเงินเบี่ยงชีพผู้สูงอายุและเงินเบี้ยความพิการแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสิงห์บุรี

จังหวัดจันทบุรี จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดน่าน จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดพังงา และจังหวัดสงขลา โดยเริ่มต้นที่จังหวัดสิงห์บุรีเป็นจังหวัดแรกและครอบคลุมทุกจังหวัดในเดือนมกราคม 2563

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อการการเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุ
2. เพื่อเป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
3. เพื่อเป็นการส่งเสริมการดำรงชีพของผู้สูงอายุ

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัยสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) โดยใช้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) ใช้การพูดคุยในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ชักถามข้อมูลและความคิดเห็น ควบคุม

ไปกับการสังเกตการณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ในการศึกษาครั้งนี้คัดเลือกโดยใช้เกณฑ์คุณลักษณะ ของประชากรที่ต้องการศึกษา (วิโรจน์ ก่อสกุล, 2556 : 37) โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้สูงอายุที่รับเงินเบี้ยยังชีพในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 10 คน ร่วมกับการสังเกตการณ์ (Observation) ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในด้านต่างๆ และการศึกษาผ่านเอกสารต่างๆ ตั้งแต่แผนการดำเนินงาน ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน แผนงบประมาณและเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นยังศึกษาผ่านเว็บไซต์ ผลงาน ทางวิชาการ งานวิจัยและงานศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับปฐมนิเทศและทุติยภูมิเพื่อให้การศึกษาครั้งนี้ มีความสมบูรณ์ของข้อมูลมากที่สุด ประกอบด้วยเช่น เอกสารราชการ นโยบาย ระเบียบ คำสั่ง แผน วารสาร สิ่งพิมพ์งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เอกสารทางวิชาการต่างๆ เป็นต้น โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีวิเคราะห์แบบแก่นสาระ (Thematic Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้สำหรับแยกแยะ (Identifying) วิเคราะห์ (Analyzing) และรายงานผลในรูปแบบหรือแก่นสาระ (Reporting Patterns/Themes) จากข้อมูลที่มีโดยสิ่งที่เป็นแก่นสาระ (Theme) ไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับจำนวนที่กล่าวถึง แต่ขึ้นอยู่กับว่าสิ่งนั้น หรือแก่นสาระสามารถจับบางสิ่งที่สำคัญที่มีความสัมพันธ์กับคำถามการวิจัยทั้งหมดหรือไม่ (Braun and Clarke, 2006)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย	คำถามการวิจัย	ผลการวิจัย
1) เพื่อพรรณนาการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	การดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	1) การดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพประกอบด้วย (ก) ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของนโยบายคือเพิ่มรายได้ ส่งเสริมการดำรงชีพ และส่งเสริมคุณภาพชีวิต (ข) การดำเนินงานถูกถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ค) การดำเนินงานเป็นไปตาม

วัตถุประสงค์การวิจัย	คำถามการวิจัย	ผลการวิจัย
2) เพื่อระบุประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	ประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงาน	หลักเกณฑ์ของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบายอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ 3) แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบายประกอบด้วย (ก) จัดอบรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดทักษะในการทำอาชีพเสริม (ข) ขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันผ่านโรงเรียนผู้สูงอายุ (ค) เสริมสร้างโอกาสในอาชีพเสริมโดยการสร้างความแข็งแกร่งระบบเศรษฐกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอเนื้อหาสาระที่เชื่อมโยงกับข้อค้นพบในการวิจัยข้างต้น โดยข้อเสนอแนะในภาพรวมประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้านควรยอมรับแนวคิดและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงและตอบสนองความต้องการผู้สูงอายุได้มากที่สุด

2. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้านควรกำหนดแนวทางและเปิดโอกาสให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงาน

3. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้านควรกำหนดกิจกรรมโครงการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นและข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน ตามความต้องการ และความถนัดของผู้สูงอายุ

4. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้านควรกำหนดให้แกนนำผู้สูงอายุ/ประธานชมรมผู้สูงอายุเป็นคณะกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน เพื่อให้ตัวแทนของผู้สูงอายุเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานนโยบายหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ เพื่อให้การดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้รับความสนใจและให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้านควรปรับทัศนคติและให้ความสำคัญกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จัดสรรงบประมาณเพื่อผู้สูงอายุโดยมุ่งเน้นไปที่โครงการต่าง ๆ ตามความต้องการและความถนัดของผู้สูงอายุในท้องถิ่น นอกเหนือจากโครงการสวัสดิการผู้สูงอายุ (เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ)

2. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้านควรมีการทำงานอย่างบูรณาการ คือ ร่วมมือกับหน่วยงานทุกภาคส่วนทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุม

3. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้านควรมีการดำเนินการขับเคลื่อนโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมที่ทำร่วมกัน เช่น การฝึกอบรมอาชีพ การออกกำลังกาย การอบรมให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเพื่อสร้างสุขภาพกายที่แข็งแรงและสุขภาพจิตที่ดีส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี

4. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้านควรมีการสำรวจความต้องการอาชีพของผู้สูงอายุในพื้นที่ เพื่อจัดฝึกอบรมและจัดตั้งกลุ่มอาชีพตามความสนใจและความถนัดของผู้สูงอายุ

5. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้านควรประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการสังคมตำบลเขาล้าน (กองทุนวันละบาท) เพื่อเป็นการส่งเสริมการออม และสามารถพึ่งพาตนเองได้

6. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้านควรแต่งตั้งแกนนำผู้สูงอายุ/ประธานชมรมผู้สูงอายุเป็นคณะกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน เพื่อให้ตัวแทนของผู้สูงอายุเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานนโยบายหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ เพื่อให้การดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุได้รับความสนใจและให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (2564). ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. สืบค้นจาก <http://www.banbong2.com/sung4.pdf>.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2564). มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ. สืบค้นจาก <http://intranet.dla.go.th/els/elibrary.do>.
- กระทรวงการคลัง กรมบัญชีกลาง. (2562). หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและเงินเบี้ยความพิการให้คนพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคม. สืบค้นจาก <https://saraban-law.cgd.go.th/easinetimage/>.
- ชญาณิศา รักษ์าเวียง. (2562). ประสิทธิผลการดำเนินงานตามนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 15 (1), 44 – 60.
- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา. สืบค้นจาก <http://www.nakhonsithammarat.m-society.go.th>.
- กมลชนก เบญจภูมิริน. (2556). ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการให้บริการการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลกระดังงา อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- ฮามีปะ สังข์นุ้ย. (2558). การนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมาปฏิบัติ: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหารเทา อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง. (รายงานการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- รุจิราภรณ์ นาแข็งฤทธิ์. (2558). ความเป็นธรรมของระบบเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตเมืองและเขตชนบท. (สารนิพนธ์พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐยานัน ระโส และคณะ. (2554). การศึกษาประสิทธิผลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา จังหวัดนครสวรรค์. (ปริญญาานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชาดา นพศิริรัตน์. (2556). ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการนำนโยบายสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลท่าเกษม อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมพล นวะกะ. (2555). ความต้องการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโท). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- ณพวิทย์ ดิษยนันท์. (2563). *ความสำเร็จ ล้มเหลว และความท้าทายของการนํานโยบาย เปี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติของสำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร*. ค้นเมื่อ 25 เมษายน 2564, จาก http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/file/2562_1597733099_6114832074.pdf
- ทัศนีย์ สุวดิษฐ์. (2554). *ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการจ่ายเปี้ยยังชีพ ศึกษากรณีเทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยภูมิ*. (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรนิษฐ์ แสงทองสุข. (2562). *การศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทย กรณีศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี และนนทบุรี*. (งานวิจัย). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- รัตติยา พนาจันทร์. *การส่งเสริมประชาชนเป็นหุ้นส่วนร่วมกับรัฐในการจัดสวัสดิการสังคม กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร*. ค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2564, จาก https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/25_people/ewt_dl_link.php?nid=102&filename=index
- พระชนพล กนตสีโล (เรื่อนเพ็ชร). (2561). *การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอดงหลวง จังหวัดภูเก็ต*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิริพร เขียวไสว. (2550). *การนํานโยบายเปี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวังยาง จังหวัดสุพรรณบุรี*. (ปริญญานิพนธ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน. (2560). *การสร้างความเป็นธรรมทางสังคมผ่านนโยบายสวัสดิการสังคม : กรณีศึกษาการเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากโครงการเปี้ยยังชีพผู้สูงอายุ*. วารสารสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน, 10 (1), 50-79.
- ดวงพร เพชรคง. (2560). *เปี้ยยังชีพผู้สูงอายุ*. ค้นเมื่อ 6 เมษายน 2564, จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmm/ewt/elaw_parcy/download/article/article_20181012153553.pdf
- ธนต์ถ์นันท์ เอียดพวง. (2554). *การประเมินโครงการเปี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์แท่น จังหวัดนครนายก*. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรัณย์ จันท์แจ่ม. (2556). *การประเมินผลการนํานโยบายการจ่ายเงินเปี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลคู อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา*. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2563, จาก https://so01.tci-thaijo.org/index.php/NUR_YIU/Article/view/16726/15127.
- บุญมี โททำ. (2561). *การนํานโยบายเปี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ*. ค้นเมื่อ 15 มกราคม 2564, จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sskrujournal/article/download/149108/109522/>
- อภิษฎา เหล่าวัฒนพงษ์. (2554). *ความต้องการและแนวทางในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุด้านอาชีพ: โครงการส่งเสริมอาชีพ พื้นที่กรุงเทพมหานคร*. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 22(3), 56-97.

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2560–2561). แนวทางการพัฒนาการผลิตไฟฟ้าจากชีวมวลของภาคเอกชน. ค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2564, จาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/8608s5.%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%202.pdf.

กิตติราพร เมฆขจร. (2557). ประสิทธิภาพของการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ ตามโครงการอุยสอนหลานสืบสานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นแม่ว่าง อำเภอแม่ว่าง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.